

TÜRKİYE’DE FAALİYET KİRALAMASI (OPERASYONEL LEASING)

Saadet ÖZTAŞ

Öğr. Gör., Kırklareli Üniversitesi, Vize Meslek Yüksekokulu, soztas@klu.edu.tr

Emel BURAK

Öğr. Gör., Kırklareli Üniversitesi, Vize Meslek Yüksekokulu, emelburak@klu.edu.tr

Özet

Faaliyet kiralaması, dünya genelinde yaygın olarak kullanılan bir finansman tekniğidir. Ülkemizde ise 2012 yılında yürürlüğe giren 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ile uygulanmaya başlamıştır. Bu çalışmada, Türkiye’de 2012 yılından itibaren uygulanmakta olan faaliyet kiralamasının gelişimini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmada, finansal kiralama ve faaliyet kiralaması ayrımına dair genel bilgiler verildikten sonra faaliyet kiralamasının ülkemizdeki uygulamasına ilişkin örnek uygulama çalışmasına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Kiralama, Faaliyet Kiralaması, Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu

OPERATIONAL LEASING IN TURKEY

Abstract

Operating leasing is a widely used financing technique worldwide. In our country, it started to be implemented with the Financial Leasing, Factoring and Financing Companies Law No. 6361, which was enacted in 2012. In this study, it is aimed to reveal the development of operating leasing which is being implemented in Turkey since 2012. In this context, in the study, general information about leasing and activity leasing is given and then a sample implementation study has been shown on the application of the operating leasing in our country.

Keywords: Financial Leasing, Operational Leasing, Financial Leasing, Factoring and Financing Companies Law

GİRİŞ

İşletmeler faaliyetlerini devam ettirebilmek ve büyümek için sürekli olarak yeni yatırımlara ihtiyaç duymaktadırlar. Fakat bu yatırım mallarının finansmanını her zaman özkaynakları ve banka kredisi ile karşılayamadıklarından leasingi tercih etmektedirler. Leasing ile işletmeler, yatırım mallarını özkaynakları ile satın almak yerine belirlenen süreler için taksitler ödeyerek bunların kullanım hakkını elde etmektedirler.

Dünyada leasingin tarihçesi çok eskilere dayanmaktadır. Fakat günümüzdeki anlamıyla dünyada 1950 yılından sonra gelişmeye başlayan leasing, gelişmekte olan ülkelerde 1970’li yıllarda, ülkemizde ise 10.06.1985 tarihli, 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile uygulama alanı bulmuş ve bu tarihten itibaren gelişimini hızla sürdürmüştür. 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile leasing şirketlerinin yalnızca finansal kiralama yapmalarına izin verilmiştir. 13.12.2012 tarihli 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman Şirketleri Kanunu ise leasing şirketlerinin aynı zamanda faaliyet kiralaması işlemlerini de yapmalarına izin vermiştir.

Literatür incelendiğinde finansal kiralama ile ilgili çok sayıda çalışma olduğu; fakat faaliyet kiralaması ile ilgili çalışmaların çok daha sınırlı olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla çalışmanın yararlı olacağı kanaatine varılmıştır.

1. Leasingin Tanımı

Ülkemizde “leasing” kelimesinin yerine birçok kavram kullanılmaktadır. Fakat bu kavramlar “leasing” kelimesinin anlamını tam olarak yansıtmadığından, çalışmada “leasing” kavramının kullanılması uygun görülmüştür.

Leasing, genel olarak kiralama anlamına gelmektedir. Kiralama ise, ekonomik bir varlığın kullanım hakkının kira ödemeleri karşılığında sahibi tarafından kullanıcıya devredilmesidir (Sipahi, 2004: 3). Leasingin temel felsefesi, mülkiyet hakkının içerdiği kullanma, yararlanma ve yok etme yetkilerinden yalnızca yararlanma yetkisinin ekonomik olduğu varsayımına dayanmaktadır (Koç, 2004: 3).

2. Leasingin Türkiye’deki Gelişimi

Ülkemizde 1980’li yıllardan itibaren ülke ekonomisini düştüğü enflasyonist çizgiden kurtarabilmek ve sermaye piyasalarının gelişimini ve derinliğini artırabilmek açısından finansal piyasaları geliştirici ve çeşitlendirici bir gayret içine girilmiştir (Toraman, 2000:

30). Bu kapsamda Türkiye’de leasing ilk olarak 19.12.1983 tarih ve 18256 mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Özel Finans Kurumları Kurulması Hakkındaki Kararname” ile gündeme gelmiştir. Sonrasında yayınlanan 10.06.1985 tarih ve 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile finansal kiralamanın hukuki yapısı oluşturulmuştur (Tuğlu ve Atila, 2007: 37).

Ülkemizde ilk leasing şirketi 1986 yılında kurulmuş ve o yıldan itibaren leasingin yatırımlardan aldığı pay giderek artmıştır (Ernst & Young, 2011). Sektörde faaliyet gösteren şirket sayısı 2000’li yıllara gelinceye kadar hızla artmıştır. Ancak 30.12.2007 tarihinde Maliye Bakanlığı’nın %1 olan KDV oranını %18’e çıkarmasıyla birlikte leasing sektöründe işlem hacimlerinde önemli oranda daralmalar görülmüştür. Bu oran değişikliği ile Finansal Kiralama işlemlerinde daha önce %1 ve %8 olarak uygulanmakta olan KDV oranı, 31.12.2007 tarihinden itibaren düzenlenecek olan finansal kiralama sözleşmelerinde, finansal kiralama işlemine konu malın tabi olduğu oran üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama, %8 KDV oranı ile işlem yapılan kiralama işlemlerinde KDV oranının %10 oranında, %1 KDV oranı ile işlem yapılan finansal kiralama işlemlerinde ise, KDV oranının %17 oranında artışına neden olmuştur (Koçyiğit ve Kılıç, 2008). Dolayısıyla 2008 yılında işlem adedi bir önceki yıla göre %61 oranında azalmış, bu durum sektörde faaliyet gösteren şirket sayısına da yansımıştır.

Fakat Bakanlar Kurulu'nun 27.12.2011 Tarih ve 2011/2604 Sayılı Kararı ile KDV oranları yeniden belirlenmiş ve leasing işlemine konu olan bazı üretim ve yatırım mallarının KDV oranı %1 olarak hükme bağlanmıştır. Ayrıca TBMM Genel Kurulu’nda 21.11.2012 tarihinde kabul edilen ve 13.12.2012 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ile leasing sektöründe önemli adımlar atılmıştır. Bu kanun, finansal kiralamanın yanı sıra sat-geri kiralama ve faaliyet kiralaması yöntemlerine de yer vermiştir.

3. Leasing Türleri

13.12.2012 tarihli 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman Şirketleri Kanunu, leasing türü olarak; finansal kiralama, faaliyet kiralaması, alt kiralama ve sat-geri kiralama yöntemlerinden bahsetmiştir. Çalışmada, faaliyet kiralamasının, finansal kiralamadan farkını ortaya koymak açısından her iki yöntemden bahsedilmiş; fakat diğer yöntemlerden bahsedilmemiştir.

3.1. Finansal kiralama

Finansal kiralamaya ilişkin olarak çeşitli tanımlar yapılmış bulunmaktadır. Avrupa Finansal Kiralama Birliği tarafında yapılan tanıma göre, “finansal kiralama, belirli bir süre için kiracı ve kiralayan arasında imzalanan ve kiracı tarafından üreticiden seçilip kiralayan tarafından satın alınan bir malın mülkiyetini kiralayanda kullanım hakkını ise belirli bir kira ödemesi karşılığında kiracıda bırakan bir sözleşmedir (Tuğlu ve Atila, 2007). İngiliz Muhasebe Standartları Komitesi (Accounting Standard Committee) tarafından belirlenen standarda göre, bir işlemin finansal kiralama sayılması için, kiralama işleminin sonunda mülkiyet ile ilgili risk ve yararların büyük ölçüde kiracıya intikal ettirilmesi yeterlidir. Kira sözleşmesinde belirlenmiş olan kira ödemelerinin kira sözleşmesinin zımnen içerdiği faiz oranı ile iskonto edilmiş bugünkü değerleri toplamının, kiralanan malın rayiç bedelinin %90’ından yüksek olması halinde, mülkiyet büyük ölçüde kiracıya intikal ettirilmiş sayılır (Koç, 2004).

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu’nun 3. Maddesinde finansal kiralamanın tanımı yapılmıştır. Buna göre finansal kiralama, bir finansal kiralama sözleşmesine dayalı olmak koşuluyla, bu Kanun veya ilgili mevzuatı uyarınca yetkilendirilen kiralayan tarafından finansman sağlamaya yönelik olarak bir malın mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi; kiracıya kira süresi sonunda malın rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması; kiralama süresinin malın ekonomik ömrünün yüzde sekseninden daha büyük bir bölümünü kapsamaması veya finansal kiralama sözleşmesine göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının malın rayiç bedelinin yüzde doksandan daha büyük bir değeri oluşturması hâllerinden herhangi birini sağlayan kiralama işlemidir. TMS 17’ye göre ise finansal kiralama, bir varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan her türlü risk ve yararların devredildiği sözleşmedir. Sözleşme süresi sonunda, mülkiyet devredilebilir veya devredilmeyebilir (TMS 17, md. 4).

Bir kiralamanın finansal kiralama mı yoksa faaliyet kiralaması mı olduğunun tespitinde, sözleşmenin şeklinden ziyade işlemin özü esas alınır. Aşağıda yer alan kriterlerin birlikte ya da tek başlarına var oldukları kiralama işlemleri finansal kiralama olarak kabul edilir (TMS 17, md. 10):

- Kiralama sözleşmesinde, kiralanan varlığın mülkiyetinin kiralama süresi sonunda veya daha önce kiracıya geçeceğinin öngörülmesi;
- Kiracıya, kiralanan varlığı buna ilişkin opsiyonun kullanım tarihinde oluşması beklenen gerçeğe uygun değerinden çok daha düşük bir bedelle satın alma

opsiyonu verilmesi nedeniyle, kiralama sözleşmesinin başlangıcı itibariyle kiracı tarafından bu opsiyonun kullanılacağı beklenmesi;

- Mülkiyet kiracıya geçmeyecek dahi olsa kira süresinin kiralanan varlığın ekonomik ömrünün büyük bir bölümünü kapsamaması;
- Kiralama sözleşmesinin başlangıcı itibariyle asgari kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin en az kiralanan varlığın gerçeğe uygun değerine eşit olması ve
- Kiralanan varlığın üzerinde büyük değişiklikler yapılmadığı sürece, sadece kiracı tarafından kullanılacak özel bir yapıda olması.

3.2. Faaliyet kiralaması

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ve TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardında, operasyonel leasing yerine faaliyet kiralaması kavramı kullanıldığından çalışmada faaliyet kiralaması kavramının kullanılması uygun görülmüştür.

Faaliyet kiralaması, kira konusu malın kullanım hakkını kiracıya kısa bir süre için veren ve kiracıyı koruma yanı olan bir leasing türüdür. Sözleşme belirli bir süreyi kapsadığı için önceden belirlenen ihbar süreleri içinde ihbarda bulunulması halinde kiralama dönemi sona ermeden kiracıya, kira sözleşmesini iptal etme imkânı da vermektedir. Kısacası faaliyet kiralaması, kiracıya sözleşmeyi iptal hakkı tanıyarak teknolojik açıdan demode olmuş makine ve teçhizatı geri verebilme imkânı sağlayan esnek bir leasing türüdür (Koç, 2004).

Faaliyet kiralamasında, kiralayan kiralanan varlığın kira süresi içindeki her türlü bakım onarım, sigorta giderleri ve hasarından sorumlu olduğu gibi yine eskime ve aşınma nedeniyle iade tarihinde ortaya çıkabilecek muhtemel fiyat değişikliklerinin riski de kiraya verene ait olmaktadır (Koç, 2004).

6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği Kanunu'nun 3. Maddesine göre faaliyet kiralaması, finansal kiralama dışında kalan kiralama olarak tanımlanmıştır.

Bir varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan risk ve yararların tamamının devredilmediği kiralamar faaliyet kiralaması olarak sınıflandırılır (TMS, md. 8). Kiralanan varlığın mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm risk ve yararların kiralama sözleşmesi aracılığıyla kiracıya devrinin mümkün olmadığı diğer bazı

unsurlardan kesin olarak anlaşılıyorsa, söz konusu kiralama faaliyet kiralaması olarak sınıflanır. Örneğin, bu tür bir durum, kiralama süresi sonunda varlığın gerçeğe uygun değerine eşit değişken bir ödeme içeren ya da koşullu kira ödemeleri bulunan ve sonucunda kiracının varlıkla ilgili bütün risk ve getirilere sahip olmadığı kiralamalarda söz konusu olabilir (TMS, md. 12).

Faaliyet kiralaması, finansal kiralama şirketlerinin üçüncü bir kişiden veya bizzat kiracıdan satın aldığı veya başka suretle temin ettiği ya da daha önce mülkiyetine geçirmiş bulunduğu bir malı, Finansal Kiralama ile ilgili olarak yapılan düzenlemelere bağlı olmadan kiraya vermesi olarak da tanımlanabilir (leasingportali.com, 2014).

Faaliyet kiralaması, ülkemizde genel olarak araç kiralama sektöründe kullanılmaktadır. Fakat dünya genelinde araçların yanı sıra iş makinesi, vinç, bilgisayar donanımları, ofis ekipmanları ve tıbbi cihazların alımında da kullanılmaktadır. 6361 sayılı kanunla birlikte, üretimi uzun süren gemi ve uçak leasingi de kolaylaştırılmıştır (finansgundem.com, 2013).

4. Faaliyet Kiralamasının Avantajları

Faaliyet kiralamasının, kiracı ve kiralayan açısından bazı avantajları bulunmaktadır.

4.1. Kiracı açısından

Faaliyet kiralamasının, kiracılar açısından sağladığı avantajlar aşağıdaki gibidir (Gezginadam, 2008: 43):

- Faaliyet kiralaması, işletmelerin nakit akışlarının kontrolünü sağlayarak iş yaratma güçlerini artırmaktadır.
- Leasing konusu malın fiyatını ödemek için sermaye harcaması yapılmasına gerek yoktur.
- Leasing konusu malın fiyatları kolay ve doğru bütçelemeye imkân verecek şekilde aylık tek faturadır.
- Faaliyet kiralamasında, kiralanan malı kullanma süresi kira süresi ile sınırlı olduğundan kiracıya teknolojisini yenileme imkânı vermektedir.
- Faaliyet kiralaması, kiracıya ürün sahibinin normal şartlar altında sahip olmadığı esneklik fırsatı sağlamaktadır.

- Faaliyet kiralaması, ürünün eskime, demode olma gibi riskleri doğrudan leasing şirketine aktarmaktadır.
- Faaliyet kiralaması, kiracıya kira ödemelerini gider olarak işleme alma imkânı vermektedir.

4.2. Kiralayan açısından

Faaliyet kiralamasının, kiralayan açısından sağladığı avantajlar aşağıdaki gibidir (Gezginadam, 2008):

- Niş pazarlara girebilme imkânı vermektedir.
- Yüksek kar elde etme imkânı sağlamaktadır.
- Destek servis imkânları ve hurda değerini paraya çevirme gibi ilave kazanç imkânı sağlamaktadır.
- Sürekli olarak müşteri istek ve ihtiyaçlarının hakkında veri toplanması ve müşteri memnuniyetinin artırılması çalışmaları sonucunda müşteri ilişkilerinin artmasını sağlamaktadır.
- Kısa dönemli olarak kiralanan ekipmanın kira süresi sonunda aynı veya farklı kuruluşa kiraya verilmesi sonucunda iş hacminde artış sağlamaktadır.

5. Finansal Kiralama – Faaliyet Kiralaması Ayrımı

Faaliyet kiralaması, genel anlamdaki leasing tanımlaması çerçevesinde ve “Finansman Sağlama” dışında ihtiyaç duyulan malın kiralanması işlemini tanımlamaktadır. 6361 sayılı Finansal Kiralama Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanununa göre, finansman sağlama amaçlı olan “Finansal Kiralama” dışında kalan diğer her türlü kiralama işlemi “Faaliyet Kiralaması” olmaktadır. Finansal kiralama ve faaliyet kiralaması yöntemleri, genel olarak aşağıda belirtilen asıl ayırıcı unsurları taşımaktadırlar (leasingportali.com, 2014).

Tablo 1. Finansal Kiralama ile Faaliyet Kiralaması Arasındaki Farklar

Bazı Asıl Ayırıcı Özellikler	Finansal Kiralama	Faaliyet Kiralaması
Malın Satın Alınması Kararı	Kiracının Seçimi	Kiralayanın veya Kiracının Seçimi
Kiralama Süresi	>Ekonomik Ömür $\times 0,80$	<Ekonomik Ömür $\times 0,80$
Kiralar Toplamının Bugünkü Değeri	>Rayiç Bedel $\times 0,90$	<Rayiç Bedel $\times 0,90$
Kira Dönemi Sonunda Satış Değeri	<Rayiç Bedel	>Veya=Rayiç Bedel
Kiracının Satın Alma Hakkı	Bulunmalıdır	İhtiyari (Rayiç Bedelle)
Dönem Sonunda Mülkiyetin Devri	Devredilecektir	Mal Geri Verilir
Sabit Kıymet Kaydı	Kiracı	Kiralayan
Amortisman İşlemi	Kiracı	Kiralayan
Kira Alacakları Kaydı	Kiralayan	Yok
Kira Borçları Kaydı	Kiracı	Yok
Kiralayanın Kiraları Gelir Kaydı	Faiz Tutarı	Kira Tutarı
Kiralayanın Anapara İtfa Kaydı	Anapara Tutarı	Yok
Kiracının Kiraları Gider Kaydı	Faiz Tutarı	Kira Tutarı
Kiracının Anapara İtfa Kaydı	Anapara Tutarı	Yok

Kaynak: <http://www.leasingportali.com>

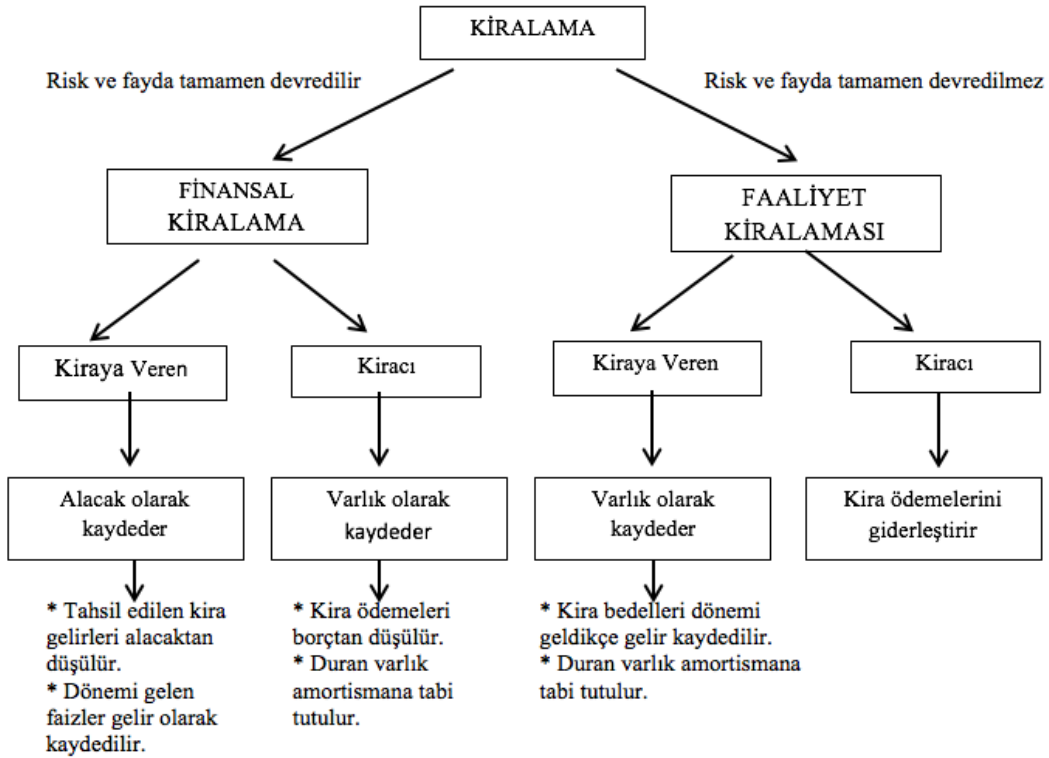
Buna göre faaliyet kiralamasını finansal kiralamadan ayıran özellikler; genellikle kısa bir kiralama dönemi sonunda ve bedeli tamamen ödenmemiş bulunan malın kiralama şirketine iade edilmesi ve finansal kiralama tanımlaması için gerekli olan nitelikleri taşımamasıdır. Bu işlem ile amaçlanan, kısa vadeli olarak ihtiyaç duyulan bir yatırım malı veya demirbaş niteliğindeki bir malın istenen bir süre kiralınması ve ondan yararlanılmasıdır (leasingportali.com, 2014).

Faaliyet kiralaması işleminde leasing şirketine ait olan mal, kısa dönemde birden fazla kiracıya kiralanabilmektedir. Bu tür uygulamada leasing şirketinin kiraya verdiği malı sürekli olarak bünyesinde bulundurması, yeniden kiraya vermesi veya uygun zaman ve fiyatı bulduğunda satışını yaparak elinden çıkarması gerektiğinden, mal üzerinde kesin ve tam hâkimiyet kurulmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu nedenle, leasing şirketinin kiralanan malın ikinci el piyasası ile ilgili detaylı bilgi sahibi olması ve bu piyasada etkili olmasının mal üzerindeki hâkimiyetin sağlanmasında önemli etkisi bulunmaktadır. Aynı değerde, aynı süre için ve aynı gelir oranı ile kiralanan aynı tür iki maldan, kalıntı değeri yüksek olanın kiraları diğerine nazaran daha düşük olmaktadır. Aynı şekilde, tahmin edilen satış değerinin kira dönemi sonunda bu tür malın piyasada gerçekleşen ikinci el değerinden fazla olması durumunda işlemi yapan leasing şirketinin bu malın satışından ilave bir gelir elde etmesini sağlayacak, aksi halde işlemden sağlanması beklenen getiri

düşecektir. Geri alınan malın tekrardan kiraya verilmesi veya ikinci el piyasada satışının, kira dönemi sonundaki gerçekleşme süresi de gelir oranını doğrudan etkilemektedir.

Yukarıdaki bilgilerden anlaşılacağı üzere, leasing şirketinin malın ikinci el piyasası konusunda bilgi ve tecrübesi ile uzmanlık derecesi sonucunda belirleyeceği kalıntı (satış) değeri ile satışı zamanında gerçekleştirebilme becerisi, kiralama işleminden sağlanacak gelirin istenen düzeyde olması yönünden önem taşımaktadır. Kiralama şirketi, faaliyet kiralaması kiracısına, kira süresi sonunda kiralanan malı belirledikleri kalıntı değer üzerinden satın alma imkânını vermektedir. Buna göre kısa dönem için bir malı kiralamış olan kiracı, kira süresi sonunda isterse belirlenen değeri ödeyerek malın sahibi olma şansına sahip olabilmektedir. Teorik olarak, Faaliyet kiralaması işlemi her dönem sonunda tahmin edilen satış değeri (kalan değer) üzerinden bu değer sıfıra ininceye kadar tekrarlanabilir. Fakat ilk veya en çok ikinci işlemten sonra bu malı rayiç bedel karşılığında satarak elden çıkartmak en doğru işlem olacaktır (leasingportali.com, 2014). İki temel kiralama yöntemi arasındaki farklar özet olarak yukarıda belirtilmiştir. Bunun yanı sıra bu kiralama yöntemleri arasında TMS 17 açısından önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar aşağıdaki şekil yardımıyla özetlenmiştir (Boyras, 2011).

Şekil 1. Kiralama İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi, muhasebe işlemleri her iki kiralama türünde de kiracı ve kiraya veren firma açısından ayrı olarak yapılmaktadır. Finansal kiralama işlemlerinde, kiraya veren kiralama bedelini alacak olarak kaydederken kiracı varlık olarak kaydetmektedir. Kiraya veren, tahsil ettiği kira gelirlerini alacaklarından düşürüp dönemi gelen faizleri de gelir olarak kaydetmektedir. kiracı ise yapmış olduğu kira ödemelerini borçlarından düşürüp kira konusu duran varlık için amortisman ayırmaktadır. Faaliyet kiralaması işlemlerinde, kiraya veren kiralama bedelini varlık olarak kaydederken kiracı yapmış olduğu kira ödemelerini gider olarak kaydetmektedir. Kiraya veren, kira bedellerinin dönemi geldiği zaman gelir olarak kaydetmekte ve kira konusu duran varlık için amortisman ayırmaktadır. Kısacası amortismanı finansal kiralama işleminde kiracı, faaliyet kiralaması işleminde ise kiralayan ayırmaktadır.

6. Araç Kiralama Şirketine İlişkin Faaliyet Kiralaması Örnek Uygulama

Faaliyet kiralaması işi yapan bir araç kiralama şirketinin 24 aylık dönemi için kiralamaya ilişkin verileri %18 KDV dahil olmak üzere aşağıda gösterilmiştir:

Perakende Fiyatı 75.000 TL

Araç Alım Bedeli (%15 iskonto filo indirimi) 63.750 TL

Leasing Aylık Kira 1.900 TL

Kira Süresi 24 ay

Kalıntı Değer Oranı 72%

Kalıntı Değer $(75.000 * 0,72) 54.000$ TL

Söz konusu araçla ilgili masraflar aylık ve yıllık olarak tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. Araca İlişkin Aylık ve Yıllık Masraflar

Masraflar		
	Aylık (TL)	Yıllık (TL)
Bakım Gideri	500	6.000 (500*12)
KDV	90	1.080 (90*12)
Toplam	590	7.080 (590*12)
Kasko	110	1.320 (110*12)
Toplam	700	8.400 (700*12)

Toplu alımlarda filo indirimi söz konusu olmaktadır. Buna göre finanse edilen tutar, %15 filo indirimi uygulandığı takdirde 63.750 TL olmaktadır.

Finanse Edilen Tutar: 63.750 TL

24 Aylık Kira Tahsilatı: 45.600 TL (1.900*24)

İkinci El Bedeli: 54.000TL (75.000*0,72)

Kiralama Şirketi İçin Toplam Tahsilat: 45.600 TL + 54.000 TL = 99.600 TL

100 adet araç alındığında %18 KDV dahil araç alım bedeli ve aylık ve yıllık masraflar Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3. Araç Alım Bedeli ve Masraflar

			Aylık (TL)	Yıllık (TL)
Araç Sayısı	100 adet	Bakım Gideri	50.000	600.000
Araç Alım Bedeli	63.750 TL	KDV	9.000	108.000
KDV Dahil Mal Bedeli	6.375.000 TL (63.750*100)		59.000	708.000
Peşinat	0%	Kasko	11.000	132.000
Krd. Esas Tutar	6.375.000 TL	Toplam	70.000	840.000

Tablo 4. Araç Kiralama Şirketinin Dönem Karı veya Zararı

	Defter Değeri	Ödenen KDV	Kira Geliri (KDV Dahil)	Tahsil Edilen KDV	Kira Geliri (KDV Hariç)	Amortisman Oranı
1. yıl için	5.402.542	972.458	2.280.000	347.797	1.932.203	0,2
2. yıl için	4.322.034		2.280.000	347.797	1.932.203	0,2
TOPLAM	3.457.627		4.560.000	695.594	3.864.406	
	Amortisman	Gelir Tablosuna Etkisi	Giderler	Ödenen Faiz	Dönem Kârı/ Zararı	Araç Satış Karı
1. yıl için	1.080.508	851.695	732.000	400.900	- 281.205	
2. yıl için	864.407	1.067.796	732.000	342.200	- 6.404	
TOPLAM	1.944.915	1.919.491	1.464.000	743.100	- 287.609	1.118.644

1. Yıl için Dönem Karı veya Zararı Hesaplaması

Defter Değeri: 6.375.000 / 1,18 = 5.402.542 TL

Kira Geliri KDV Dahil: 1.900*12*100 = 2.280.000 TL

Kira Geliri KDV Hariç: 2.280.000 / 1,18 = 1.932.203 TL

Kira Gelirinin Gelir Tablosuna Etkisi: 1.932.203 – 1.080.508 = 851.695 TL

Giderler: Bakım Gideri + Kasko 600.000 + 132.000 = 732.000 TL

Dönem Karı veya Zararı: 1.932.203 – 1.080.508 – 732.000 – 400.900 = – 281.205 TL

2. Yıl için Dönem Karı veya Zararı Hesaplaması

Defter Değeri: 5.402.542 – 1.080.508 = 4.322.034 TL

Kira Geliri KDV Dahil: 1.900*12*100 = 2.280.000 TL

Kira Geliri KDV Hariç: 2.280.000 / 1,18 = 1.932.203 TL

Kira Gelirinin Gelir Tablosuna Etkisi: 1.932.203 – 864.407 = 1.067.796 TL

Giderler: Bakım Gideri + Kasko 600.000 + 132.000 = 732.000 TL

Dönem Karı veya Zararı: 1.932.203 – 864.407 – 732.000 – 342.200 = – 6.404 TL

24 ayın sonunda aracın satılması halinde elde edilecek araç satış karı tablo 5'te gösterilmiştir:

Tablo 5. Araç Satış Karı

Satış bedeli	4.576.271 TL	54.000*100÷1,18
KDV	823.728,78 TL	4.576.271*0,18
Toplam	5.400.000 TL	
Defter Değeri	3.457.627 TL	
Araç Satış Kârı	1.118.644 TL	4.576.271 – 3.457.627

SONUÇ

Ülkemizde leasing uygulamaları, 10.06.1985 tarihli 3226 sayılı Finansal Kiralama Kanunu ile yasal bir düzene kavuşmuştur. Fakat 13.12.2012 tarihli 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu ile leasing konusunda ciddi adımlar atılmıştır. Bu kanun, finansal kiralama şirketlerine faaliyet kiralaması yapma imkânı vermiştir. 6361 sayılı kanun faaliyet kiralaması dışında sat geri kiralama ve alt kiralama yöntemlerini de benimsemiştir.

Faaliyet kiralamasında kira süresi finansal kiralamaya göre daha kısa olduğundan kiracıya esneklik tanımaktadır. Faaliyet kiralaması aynı zamanda yatırımcıların teknolojiyi yakından takip etmelerini sağlayarak işletme ihtiyaçlarının giderilmesinde etkin rol oynamaktadır. Bunun yanı sıra faaliyet kiralaması faaliyetinde bulunan şirketler riski üstlenerek; bakım onarım, sigorta gibi giderlerden de sorumlu olmaktadır.

İşte faaliyet kiralamasının sahip olduğu avantajlarından dolayı, ülkemizde leasing sektörünün finansal kiralamadan faaliyet kiralamasına doğru bir artış göstereceği düşünülmektedir. Bu amaçla çalışmada, faaliyet kiralaması ile finansal kiralama arasındaki farklar ortaya konmuş ve leasing şirketleri açısından faaliyet kiralamasının örnek bir uygulama çalışmasına yer verilmiştir. Uygulama, sektörde yaygın olarak kullanılan araç kiralama örneği üzerinden anlatılmış ve araç kiralama şirketinin, yaptığı kiralama işleminden dolayı elde ettiği karın hesaplaması detaylı olarak gösterilmiştir.

KAYNAKÇA

Boyraz, F. (2011). *TMS/TFRS/KOBİ Standartlarına Göre Hesaplanan Ticari Kardan Mali Kara Geçiş” Powerpoint Sunumu*, İstanbul YMM Odası, <http://www.mukellefgazetesi.com.tr/275temmuz2011/fazilboyraziymmoo1122011.pdf>, Erişim Tarihi: 16.12.2014.

Ernst & Young. (2011). *Türkiye’de Leasing & Faktoring*, http://www.vergidegundem.com/tr/c/document_library/get_file?uuid=84bc03a9-c3f4-4f35-8c75-e89f55249260&groupId=10156, Erişim Tarihi: 18.12.2014.

Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121213-1.htm>, Erişim Tarihi: 15.12.2014.

Gezginadam, G. (2008). *Operasyonel Leasing ve Uygulama*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Koç, M. (2004). *Finansal Kiralama (Leasing)*, Beta Yayınları, İstanbul.

Koçyiğit, M. – Kılıç, A. (2008). Leasing Sektöründe KDV Oranı Değişikliğinin İMKB’de İşlem Gören Leasing Şirketlerinin Hisse Senedi Getirisine Etkisi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 40, 165–174.

Leasing Portalı (2014). *Faaliyet Kiralaması*, <http://www.leasingportali.com>, Erişim Tarihi: 05.12.2014.

Sipahi, B. (2004). *Leasing İşlemleri ve Muhasebesi*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.

TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı, <http://www.kgk.gov.tr/contents/files/TMS17.pdf>, Erişim Tarihi: 04.12.2014.

Toraman, C. (2000). Finansal Kiralamanın Türkiye Uygulamasında Ortaya Çıkan Sorunlar ve Bir Çözüm Önerisi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 7 (Temmuz), 30–37.

Tuğlu, A. - Özkan, A. (2007). *Finansal Kiralama İşlemleri*, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara. <http://www.finansgundem.com/haber/yeni-yasa-leasing-sektorunu-ucuracak/374133>, Erişim Tarihi: 15.12.2014.